# СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК LI. Ч. 138. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 17. липня 1943. No. 138. Jersey City, N. J., Saturday, July 17, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.




## Президент Картає і Карає Волеса й Джовнса за Міжусобицю

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт гостро скартав віцепрезидента Злучених Держав Генрія А. Волеса й секретаря торговлі Джесія Ґ. Джовнса за їхню прилюдну сварку над способами господарки при полагоджуванню торговельно - бизнесових заграничних орудок держави. Президент вислав до них обох листи. В них сказано, що урядовці не мають сваритися над справами сперед півтора року, коли їм на серці повинна бути все праця для перемоги у війні. Рузвелт написав теж, що він не має тепер часу доходити правди для самої правди. А щоби не спиняти праці, яку вони провадили в ділянці заграничного бизнесу, президент відбирає одному й другому ті ділянки. Волесови відобрав головство в Раді Економічного Ведення Війни, бо скасував цю установу; Джовнсови відібрав аґенди із заграничної ділянки, які належали до Корпорації Фінансової Реконструкції. Одні й другі відобрані аґенди піддав президент новій аґенції, яку назвав Бюром Економічного Ведення Війни. На чолі бюра поставив Рузвелт Т. Кравлія, дотеперішнього Опікуна Маєтку Ворожих Чужинців.

Президент вислав теж обіжник до голов різних державних департаментів. У ньому пригадав їм на свій розпорядок з 21. серпня 1942, яким він заборонив прилюдно оголошувати непорозуміння між урядовцями. Коли хто хоче так робити, мусить водночас вислати резиґнацію на руки президента або на адресу Бюра Воєнної Мобілізації. Оба посварені урядовці оголосили прилюдно заяви, що приймають розпорядки президента.

### ЗАБОРОНЕНО ВОЯКАМ ПИТИ ПО ПІВНОЧИ

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Існуючу заборону продавати воякам алькоголічні напитки по півночи розширила влада на всіх, що служать у збройній силі Злучених Держав. Цю заборону видав командант пятого дистрикту другої службової команди. Заборона відноситься до продавців алькоголю не лише в самому місті Трентоні, але теж і в цілій околиці. Від заборони пити алькогольні напитки виняті ті вояки, що мають відпустку. Одначе вони мусять виказатися посвідкою, коли хочуть дістати напитки при барі.

### ПОЛЯКИ ЖАЛУЮТЬСЯ НА АНҐЛІЙСЬКУ Й АМЕРИКАНСЬКУ ПРЕСУ.

ЛОНДОН, (ОНА). — „Дзєннік Польскі", урядовий орґан польського правительства в Лондоні, жалується, що з приводу трагічної смерти ґенерала Сікорского англійські й американські ґазети широко розписувались, що польський уряд перейде тепер в руки польської реакції, яка не зможе наладнати дипломатичних зносин з Совєтським Союзом. „Дзєннік Польскі" каже, що думки є зовсім безпідставні, бо польське правительство складатиметься з представників різних політичних партій і буде стреміти до відновлення співпраці з Совєтами.

### НЕ БУДУТЬ РОЗПОЧИНАТИ НОВОГО ПАЙКУВАННЯ БЕЗ ЗГОДИ КОНҐРЕСУ

ВАШИНГТОН. — Бюро Адміністрації Цін подало до відома, що не буде розпочинати ніяких важних проєктів для пайкування, доки цілого пляну не удобрить конґрес та доки не згодиться дати потрібні фонди на таку роботу.

### ПРОФ. ЛЕДНІЦКІ В ОБОРОНІ ПОЛЬСЬКИХ ГРАНИЦЬ.

НЮ ЙОРК, (ОНА). — Професор краківського університету, Вацлав Леднiцкі, доводить у своїй статті в соціялістичнім тижневику в Ню Йорку, що Західна Україна повинна належати до Польщі.

Він говорить, що Польща є дуже бідний край і, якби від неї відобрали українські землі, то з економічного боку Польщі було б велика кривда. Він каже, що в Галичині є потрібна Польщі оливa і сирівець, без якого вона не моглаб вести хемічного промислу.

З історичного боку, доводить проф. Леднiцкі, Галичина і Білорусія споконвіку належали до Польщі; у Львові „кожна католицька, протестантська і православна церква, кожна синаґоґа, музей... кожний будинок вибудований польськими руками". Львів, мовляв, це осередок польської культури, а ті землі, які Совєтський Союз хоче від Польщі забрати, видали таких славних людей, як Міцкевіч, Падеревскі, Словацкі, Сенкевіч, Пілсудскі.

## Аліянти Заняли Біскарі на Сицилії

### ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАБРАЛА 110 МІСТ І СІЛ

У той самий час, як Аліянти почали наїзд на Сицилію, червона армія почала несподівано офензиву на виступ на її фронті в околиці Орела. За московським комунікатом, у цій офензиві червона армія забрала вже під німців 110 місцевостей та поступила наперед 28 миль. Втрати німців ростуть. Їм грозить утрата Брянська.

### СУДЯТЬ РОСІЯН ЗА ДОПОМОГУ НІМЦЯМ

За звідомленням Тассу, офіціяльної совєтської новинкарської агенції, перед військовим трибуналом почато переслухання 11 совєтських громадян, котрим закидується державну зраду, котрої вони допустилися даючи допомогу німцям у Краснодарі під Кавказом при поповнюванню жорстокостей проти цивільного населення.

Слідство виявило, що німці масово масакрували людей по шпиталях і вязницях. Жертви звичайно вбивано в цей спосіб, що їх заводжено до троків, у котрих приміщення для осіб було получене рурою з мотором; углево-моноксидовий газ, що добувається з мотору, убивав усіх і їх тіла негайно вивожено в рови.

### ПОВІТРЯНИЙ ДВОБІЙ НАД АНҐЛІЙСЬКИМ КАНАЛОМ.

Брітійські летуни напали в великому числі на ворожі центри в Франції, а при повороті з рейдів звели над Каналом завзяту битву з німецькими летунами, в котрій зострілено 9 ворожих літаків. Підчас боїв над Францією зострілено 7 ворожих літаків.

### ПОШЕСТЬ НА УКРАЇНІ.

БЕРН, (ОНА). — Наспівша до Швайцарії німецька преса принесла вістку, що на Україні появилася недосліджена ще пошесть, від якої згинуло вже шістнадцять тисяч жидівських робітників, що працювали при воєнних укріпленнях. Померло також дуже багато німецьких урядовців і вояків. Кажуть, що нова хороба кинулася на фронті і військові лікарі роблять всі можливі заходи, аби її припинити.

Хороба найбільше поширена серед жидів мабуть тому, що німці не дають жидівському населенню відповідної лікарської опіки і тримають його в несанітарних концентраційних таборах.

З головної аліянтської кватири в Північній Африці подано комунікат, що аліянтський наступ на Сицилії поступив значно вперед, не дивлячися на те, що спротив ворога всеще збільшується. У четвер прийшлося аліянтам поборюти сильні відділи ворога коло Авґусти й навіть часово сідступати. В протинаступі аліянти відперли ворога й зайшли чотири милі поза Авґусту.

У дальшім наступі аліянти заняли великий летунський майдан й важні горби коло Раґузи. Американські війська заняли Кампобельо й Ріезі та важний летунський майдан у Біскарі.

### АМЕРИКАНЦІ ЗАБРАЛИ МУБО НА НОВІЙ ҐВІНЕЇ.

Головна кватира ґенерала МекАртура подає, що американці захопили Мубо, головний пункт на Новій Ґвінеї, що захороняє Саламаву.

Коло Мунди американці відбили великий наступ оборонців. Над островом Рендова прийшло до поважного повітряного бою, в котрім американці зострілили 45 японських літаків.

### СОВЄТСЬКА ПРЕСА ПРО ҐЕНЕРАЛА СІКОРСКОГО.

Совєтська преса доводила що ґенерал Сікорскі здається був одиноким польським політиком, який вмів правдиво оцінити ту велику боротьбу, яку Совєтський Союз веде проти німців. Совєти є певні того, що якби Сікорскі був жив, то з ним можнаб було разом працювати для визволення польського народу з націстського ярма.

Немовби на піддержання цього погляду на Сікорского польські ґазети в Америці подали повний текст промови Еви Кіріє, виголошеної в честь Сікорского на брітійськім радіо 8. липня. Бесідниця наводила в промові слова премієра-ґенерала Сікорского, сказані на московському радіо 4. липня 1941 року: „Нині, коли наші краї загрожені загладою, польський вояк буде воювати рамя об рамя з вояком російським за висвободження своїх рідних країв... Гітлер обєднав європейський континент. Але те обєднання наступило проти його волі й наперекір його плянам, проти самого Гітлера. Так Гітлер обєднав нас усіх. Обєднав поляків з чехами, словаками, югословянами, греками, норвежцями, бельгійцями, голяндцями й французами. І обєднав нас усіх з англійцями й росіянами в боротьбі на життя і смерть проти найбільшого ворога людства".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

# Зріст Міжнародних Терть

Д-р Стюарт Ковл, директор Бюра Міжкультурного Виховання, заявив на конференції в справі народнього шкільництва в воєнні часи, що відбулася тиждень тому у Тічерс Коледж при Колумбійськім університеті в Ню Йорку, що в американських школах по всему краю можна доглянути зріст напружень між різними національностями.

Ковл звязував зріст національних антагонізмів з війною. В ній з одного боку піднялася пропаганда расизму Гітлера, а з другого боку його наступ на різні народи поклав натиск на національну свідомість. Внаслідок цього по всему світі можна бачити загострення національних противенств. Признаками цього загострення в американських школах він уважає зріст непорозумінь між групами та ослаблення доброї волі одної групи супроти інших.

Для заради цьому лихови д-р Ковл радить класти ще вчас війни натиск на ті людські й культурні інтереси, котрі є підзначені для демократії й сущні для всеї Америки. Лише тоді ми зможемо стати одною неподільною державою, як ми про це співаємо, та провідником повоєнного світу, як про це залюбки говоримо.

# Де Українці?

Нюйорський польський щоденник „Нови Сьвят" пише, що з нагоди заходів коло створення польського уряду в Лондоні „треба би подумати про створення в рамах уряду секретаріятів (міністерств) для справ жидівських і українських".

Про український секретаріят каже „Нови Сьвят", що він є так само важний, як секретаріят для справ жидівських. „Адже живуть у Польщі й жити будуть міліони українців. Є це проблема скомплікована, не менше важна, як жидівська. Брак представника українського в уряді й брак зацікавлення цею справою тепер дали слушний аргумент українцям, бо в своїх петиціях до Рузвелта голосять: „Поляки не мають репрезентантів українців в уряді — видно думають, що 4 міліони українців у Польщі це часть польського громадянства. Самі їх виреклися або самі сумніваються".

На якій підставі „Нови Сьвят" знає напевно, що в Польщі будуть жити міліони українців, і щодо за організація говорила до Рузвелта про 4 міліони українців у Польщі, не сказано, як не сказано теж, яке завдання мав би сповняти такий секретаріят для українських справ у польськім уряді: наприклад, чи мав би він займатися справами українськими з українського становища, чи з польського становища, по лінії практикованій польським урядом досі?

Всеж таки голос „Нового Сьвяту" замітний. Коли відявність українського представника у польськім уряді впадає в очі польському редакторови, то щож можна говорити про інших людей або про союзні уряди.

# Німці Привернули на Україні Приватну Власність

СТОКГОЛЬМ, (ОНА). — Повернувший з Німеччини шведський кореспондент говорить, що німецька влада на Україні рішила привернути українським селянам приватну власність. Він каже, що як німецька армія здобула Україну, то німці рішили не ліквідувати колективних господарств, а продовжати управу ріллі на тих самих засадах, як це було за большевиків. Українські селяни відказувалися працювати для німців. Вони саботували хліборобську продукцію і робили це на таку велику скалю, що німці злякалися і почали переслідувати українських селян. Але це також не помогло і тоді німці були завели примусову реєстрацію працездатних людей обох полів і вивозили їх на примусову працю до Німеччини. На Україні німці привезли хліборобів з Голяндії, Бельгії, Німеччини і навіть з Норвегії. Дали їм земельні наділи, хліборобське знаряддя, поліційну охорону і заставили до управи ріллі, але не призвичаєні до українського клімату кольоністи не були вдоволені і, як тільки партизани почали до них добиратися і нищити їхній дорібок, то кольоністи почали втікати. Кажуть, що з кількох соток голяндських кольоністів на Волині, тільки вісім відсотків остали на Україні. Кольоністи бачили, що місцеве населення їх не шанує, ворогує з ними і, в багатьох випадках, навіть говорити з ними не хоче. Партизани підпалювали на полі достигле збіжжя, троїли худобу і розкидали між кольоністами летючки в яких казали їм забиратися з України.

Німці з початку ігнорували ворожу поставу українського селянства до німецьких й голяндських кольоністів. Вони думали, що як їм вдасться виловити українську молодь і переселити її до Німеччини, то старше українське покоління не буде ставити кольоністам опору і тоді все буде гаразд. Німці почали нагінки на молодь і в деяких околицях України їм вдалося виловити майже всю селянську молоду верству. Німці вспіли вивезти з України найменше пів міліона молодих людей, але тим партизанського руху не підорвали, а навпаки його збільшили.

Щоби заставити українських селян до праці на ріллі, німці спершу обіцювали, що будуть платити великі ціни за хліборобські продукти, що відновлять і поширять стару православну церкву на Україні, частували селян горівкою, тощо. Але селяни все одно не хотіли на німців працювати. Обіхавши цілу Україну, Розенберг вирішив, що треба привернути селянам приватну власність. Тепер на Україні, всякий може собі брати стільки, кілько потрапить обробити. Найбільші наділи німці дають біля фронту, але туди мало хто хоче їхати.

Шведський кореспондент є тої думки, що німцям на Україні добра не ждати. За два роки побуту в Німеччині він мав нагоду розмовляти з багатьма урядовцями, що служили на забраних німцями східних землях і всі впевняли його, що такого впертого, завзятого і солідарного народу, як українці, вони ще не бачили. Німці були переконані, що український нарід привитає їх хлібом і сіллю, говорив старий капітан, що був на Україні за Скоропадського; та тепер показалося, що з веселих, жартобливих і добродушних „мужиків" поробилися „очайдушні бандити", які переслідують німців на кожнім кроці. Наприклад, говорив він, „тепер наші вояки і резервісти пильнують, щоби партизани не палили збіжжа на полі, бо на Україні є незгірший врожай і ми хочемо зібрати жнива неушкодженими. Нераз буває так, що партизани заходять наших вояків з найменш сподіваного боку і не тільки вбивають німецьку сторожу на полі, але нападають на постерунки та арсенали". Капітан казав, що українські партизани знаменито обзнакомлені з воєнним тереном, знають місцеве населення і мають добрих, досвідчених провідників. Він висловив думку, що нападаючи на Совєтський Союз — Гітлер зробив помилку.